

Salah Sheekh gegn Hollandi

Dómur frá 11. janúar 2007

Mál nr. 1948/04

3. gr. Bann við pyndingum

13. gr. Réttur til raunhæfs úrræðis til að leita réttar síns

Hælisleitendur. Brottvísun.

1. Málsatvik

Kærandi, Abdirizaq Salah Sheekh, er sómalskur ríkisborgari, talinn fæddur 1986 og búsettur í Amsterdam. Hinn 12. maí 2003 yfirgaf kærandi Sómalíu og kom til Amsterdam með falsað vegabréf og bað um hæli þar. Hann byggði á því að fjölskylda sín, sem tilheyrði ákveðnum minnihlutahópi (Ashraf) í suðurhluta Sómalíu, hefði neyðst til að flýja frá Mogadishu, þar sem hún bjó upphaflega. Fjölskyldan hafi síðar verið rænd, faðir hans og bróðir drepnir og systur hans nauðgað. Þá hefði hann sjálfur sætt barsmíðum. Beiðni kæranda um hæli var hafnað af ráðherra innflytjendamála hinn 25. júní 2003, meðal annars með þeim rökum að upplýsingar um fæðingardag hans væru óljósar og drægi það úr trúverðugleika hans. Þá væri ástandið í Sómalíu ekki slíkt að það eitt að menn kæmu þaðan væri nægjanleg ástæða til að veita þeim hæli. Þá þótti ekki sýnt að kærandi væri sérstaklega í ónáð hjá ráðamönnum í Sómalíu. Hann hefði aldrei verið félagi í stjórnmálaflokki eða pólitískri hreyfingu og aldrei verið handtekinn. Jafnframt var það álit ráðherra að kærandi hefði ekki sætt skipulegum ofsóknum eða mismunum heldur verið fórnarlamb glæpaflokka. Því var það niðurstaðan að kærandi ætti ekki á hættu að sæta meðferð sem bryti gegn 3. gr. sáttmálans þótt hann sneri aftur til Sómalíu. Þá gæti kærandi sest að á einhverju þeirra svæða í Sómalíu sem væru hvað öruggust. Kærandi skaut niðurstöðunni til dómstóls. Hann byggði á því að umdeilanleg aðferð hefði verið notuð til að skera úr um það hvort hann væri undir lögaldri og að ráðherra hefði horft framhjá því að skelfileg reynsla hans frá Sómalíu væri til komin vegna fordóma gagnvart uppruna hans. Dómstóllinn staðfesti ákvörðun ráðherra og byggði á því að kærandi gæti haldið sig á þeim landsvæðum í Sómalíu sem væru örugg. Eftir að kæranda var tilkynnt að til stæði að gefa út ferðaskjöl fyrir hann og vísa honum úr landi til Sómalíu lagði hann fram mótmæli hjá ráðherra. Jafnframt krafðist hann þess fyrir dómstólum að brottvísun hans yrði frestað meðan beðið væri endanlegrar niðurstöðu. Byggði kærandi meðal annars á því að hann mundi ekki njóta verndar neins af ráðandi ættbálkum á svæðinu og yrði því að hafast við í nokkurs konar flóttamannabúðum en aðbúnaðurinn þar teldist fela í sér mannréttindabrot samkvæmt skýrslu sérfræðings á vegum Sameinuðu þjóðanna. Dómstóllinn hafnaði kröfum kæranda enda ekki talið að brottvísun kæranda bryti í bága við 3. gr. sáttmálans. Hinn 15. janúar 2004 lagði kærandi fram kæru á máli sínu fyrir Mannréttindadómstólnum og var brottvísun hans frestað meðan beðið væri niðurstöðu í málinu. Kærandi fékk svo tímabundið búsetuleyfi í mars 2006.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að yrði honum vísað úr landi og hann fluttur til Sómalíu ætti hann á hættu að sæta þar pyndingum eða ómannlegri og vanvirðandi meðferð. Jafnframt kvartaði hann yfir því að honum hefðu ekki staðið til boða raunhæf úrræði til að leita réttar síns þegar hollensk yfirvöld neituðu að fresta brottvísun hans þar til endanleg úrslit í málinu lægju fyrir. Máli sínu til stuðnings vísaði hann til 3. og 13. gr. sáttmálans.

Niðurstaða

Um 3. gr.: Dómstóllinn leit til þess að það var ekki ætlun yfirvalda að flytja kæranda til annarra héraða í Sómalíu en þeirra sem væru tiltölulega örugg. Þá var tekið fram að vissulega ríkti meiri friður og stöðugleiki í norðurhéruðum landsins en annars staðar, en hins vegar væri munur á aðstöðu íbúa þar eftir því hvort þeir ættu frændfólk og fjölskyldu þar eður ei. Með hliðsjón af uppruna kæranda taldi dómstóllinn afar ólíklegt að hann myndi njóta verndar einhvers ættbálks á öruggu svæðunum.

Því yrði kærandi í mjög viðkvæmri aðstöðu yrði honum gert að snúa aftur til Sómalíu. Þá var tekið fram að yfirvöld í Sómalílandi og Puntlandi hefðu látið í ljós andstöðu sína gegn því að aðkomumenn væru fluttir þangað, í það minnsta án þess að yfirvöld væru áður spurð álits. Einnig hefðu þau gefið til kynna að þau viðurkenndu ekki ferðaskjöl eins og þau sem gefa átti út til kæranda. Því taldi dómstóllinn að jafnvel þótt hægt væri að flytja kæranda til þessara svæða væri það engin trygging fyrir því að honum yrði leyft að dveljast þar áfram. Með hliðsjón af afstöðu sómalskra stjórnvalda væri slíkt raunar ólíklegt. Því væru líkur á að eftir komuna til Sómalíu mundi kærandi neyðast til að flytjast á þau svæði sem ekki væru álitin örugg. Þá var talið að meðferðin sem kærandi sætti áður en hann flúði til Hollands hefði verið ómannleg í skilningi 3. gr. Þá var það álit dómstólsins, að teknu tilliti til ástandsins í Sómalíu, að kærandi mundi lenda þar í svipuðum aðstæðum og hann flúði frá.

Um 13. gr.: Litið var til þess að kærandi átti þess kost að bera undir dómstóla hvort fresta ætti brottvísun hans. Þó að dómstólar hefðu hafnað þeirri beiðni væri ekki þar með sagt að raunhæft úrræði væri ekki fyrir hendi, enda ekki skilyrði samkvæmt 13. gr. að slík málaumleitan yrði að bera árangur.

Það var því einróma niðurstaða dómstólsins að brottflutningur kæranda til Sómalíu mundi fela í sér brot á rétti hans samkvæmt 3. gr. sáttmálans. Hins vegar hefði ekki verið brotið gegn 13. gr. sáttmálans. Ekki var talin þörf á að ákvarða bætur eftir 41. gr. sáttmálans enda var ekki gerð krafa um það.